

U prijavama uzbunjivačice – čitav priručnik za zloupotrebe

Posledice sa kojima se suočavaju građani Srbije koji se odvažavaju na borbu protiv korupcije potvrđuje slučaj žene zaposlene na mestu šefa računovodstva u lokalnoj ustanovi, na zapadu Srbije, čija borba sa vetrenjačama, povodom 11 podnetih krivičnih prijavi protiv direktorke te ustanove, i dalje traje.

Od tih 11, devet krivičnih prijavi je podnela Višem javnom tužilaštvu - Posebnom odeljenju za suzbijanje korupcije za isto krivično delo - zloupotreba službenog položaja. Prijave bi mogle da posluže kao sveobuhvatan i iscrpan vodič za zloupotrebu javnih sredstava jer svaka od njih sadrži detaljan opis nekoliko različitih načina izvršenja krivičnog dela zloupotreba službenog položaja.

Kao najdugotrajniji način se pokazalo višestruko uplaćivanje relativno malih iznosa sa računa ustanove kulture, preko tačno određenih agencija, na ime angažovanja N.N. lica, a kako bi na osnovu toga direktorka indirektno platila dnevnice učesnicima Umetničke kolonije Mileševa, izbegavajući plaćanje poreza. Pored toga, prijava je podneta zbog sumnje da taj „zaobilazni“ novac zapravo nije ni isplaćen umetnicima, jer je njima plaćeno naknadno, sa računa ustanove kulture kada su umetnici otišli a manifestacija bila završena. Naime, podnosilac prijave navodi da ona, kao šefica računovodstva, nije dobila navedeni novac (u gotovini) za isplatu učesnicima Kolonije, uz njihov potpis i prateću dokumentaciju - ličnu kartu, već je direktorka ta sredstva delila mimo njenog znanja i bilo kakve dokumentacije.

U prijavi se navode i sumnje na malverzacije sa dnevnicama - direktorka ustanove kulture je sa konta 422111-„Dnevnice službenih putovanja u zemlji“ redovno uzimala dnevnice za službena putovanja, a da ih ničim nije pravdala. U malom broju slučajeva je pisala izveštaje sa službenog puta, zbog čega postoji osnovana sumnja da na mnoga putovanja nije ni otišla, već je samo iskoristila novčana sredstva. Tim pre što je u jednom slučaju uzela tri dnevnice za jedan sastanak u Ministarstvu kulture. Da je zloupotreba javnih resursa moguća čak i kada se preduzimaju aktivnosti koje su u javnom interesu, potvrđuje krivična prijava koja je podneta zbog sumnje da je direktorka sprovela proceduru ozakonjenja objekta tako što je oštetila budžet ustanove kulture.

U krivičnoj prijavi je istaknuto da je uprkos tome što je ustanova kulture imala kompletnu građevinsko – tehničku dokumentaciju još prilikom izrade objekta, koji su bili deponovani u kancelariji direktorke, i koje su godinama koristili predhodni direktori prilikom renoviranja objekta, popravki instalacija i sl., objekat nije bio ozakonjen jer je jedan deo temelja objekta tonuo zbog čega niko od tadašnjih inženjera nije smeo da potpiše upotrebnu dozvolu. Direktorka ustanove kulture je najpre angažovala bivšeg arhitektu Zavoda za urbanizam za navodnu prvu fazu legalizacije-izradu projektne dokumentacije, iako je ona već postojala. Zatim je u narednom periodu raspisala tender za izradu projektne dokumentacije za drugu fazu legalizacije na osnovu koga je ugovor dodelila agencija iz Jagodine, a koji je nakon toga, iz nepoznatih razloga raskinut. Konačno, objekat je

legalizovan nakon što je navedeni posao izvršila firma iz Užica a opštinske vlasti izdale Rešenje o legalizaciji iako problemi koji su postajali na objektu nikada nisu rešeni.

Jedna od krivičnih prijava je podneta zbog sumnje da postoji zloupotreba u vezi sa troškovima reprezentacije – da je usluge dodeljivala uvek istim restoranima. Jedan od restorana je vlasništvo sina političara, lokalnog funkcionera, koji je kao predsednik lokalnog partijskog odbora defakto odlučivao o postavljenju direktorke ustanove kulture na tu funkciju.

Prema navodima krivične prijave, direktorki nije bio nepoznat ni mehanizam zloupotrebe kroz “outsorsovane”. Potrošila je ogromna sredstva angažovanjem trećih lica na izradi i prikupljanju tekstova za štampanje monografije Umetničke kolonije Mileševa, kao i za njenu organizaciju iako ustanova kulture ima stalno zaposlenog urednika programa likovne umetnosti koji je diplomirani vajar i istoričar umetnosti, . Pri tome, na pojedinim računima uopšte ne piše za koju uslugu su neka lica angažovana.

Postojanje osnovane sumnje da je direktora ustanove kulture koristila javne resurse za privatne potrebe je bio povod za podnošenje još jedne krivične prijave. U njoj je istaknuto da je direktora potpisala ugovor sa “Telekom Srbija” i sebi nabavila telefon marke I-phone iako nije imala nikakvo odobrenje ni odluku UO ustanove kulture za to. Pored toga, prijava je podneta zbog sumnje da je direktorka prilikom privatne posete Iranu koristila usluge Telekoma Srbija, koje je platila sa računa ustanove kulture.

Krivična prijava je podneta i zbog osnovane sumnje da je direktorka ustanove kulture plaćala troškove prevoza koji nije izvršen. Troškovi su plaćani uvek istom dobavljaču koji je istovremeno i sin zaposlenog u ustanovi kulture.

U jednoj krivičnoj prijavi je navedeno da postoji sumnja da je direktorka ustanove kulture počinila najviše krivičnih dela tako što je radove na održavanju i opremanju objekta koji su ranije već bili urađeni navodno radila ponovo i na taj način pronalazila navodne izvođače radova sa kojima je sklapala fiktivne ugovore i na taj način plaćala navodne usluge i opremanje koje nije izvršeno ili je samo delimično izvršeno npr. renoviranje i adaptacija male sale ustanove kulture.

Javne nabavke, kao jedan od najrasprostranjenijih načina zloupotrebe, predmet su još jedne krivične prijave upućene posebnom odeljenju za borbu protiv korupcije. Prema njenim navodima, direktora ustanove kulture je na godišnjem nivou izdvajala millionske sume za usluge štampe a da u ustanovi kulture ne postoji nikakva evidencija kada se nešto odštampa niti koliko je stvarno odštampano, na primer, plakata, afiša, kataloga. Štaviše, za ove usluge nije raspisivana javna nabavka iako je, prema iznosima koji su potrošeni, postajala obaveza njenog raspisivanja.

Iako brojne i detaljno obrazložene, navedene krivične prijave su još uvek bez konkretnog ishoda. Prema informacijama dobijenim od posebnog odeljenja za borbu protiv korupcije krajem 2024. godine, tužilaštvo je uputilo zahtev Ministarstvu unutrašnjih poslova – Odeljenju za borbu protiv korupcije za prikupljanje potrebnih obaveštenja kako bi se

ispitala osnovanost navoda u podnetim prijavama i odlučilo da li ima osnova za pokretanje krivičnog postupka.

U međuvremenu, početkom marta 2025. policija je pozvala uzbunjivačicu po nalogu Posebnog odeljenja za suzbijanje korupcije da da izjavu tj. da od nje su želeli da saznaju da li ima novih činjenica.

Sličnu sudbinu – bez konkretnih rezultata - ima i krivična prijava podneta zbog osnivanje sumnje da je zamenik predsednika opštine izvršio krivično delo zloupotreba službenog položaja i krivično delo falsifikat službene isprave tako što je neovlašćeno potpisao Zaključak kojim se daje saglasnost ustanovi kulture za izmenu Pravilnika o sistematizaciji radnih mesta u pogledu radnog mesta šef računovodstva a da pri tom sednica Opštinskog veća nije zakazana ni održana, niti su njegovi članovi sa tim zaključkom bili upoznati.

Ipak, postoje i suprotni primeri – brzog postupanja. Samo što je reč o odbijanju da se postupi po prigovoru šefice računovodstva. Naime, prigovor protiv obaveštenja osnovnog javnog tužilaštvo da nisu pronašli osnov za preuzimanje krivičnog gonjenja po službenoj dužnosti direktorke ustanove kulture zbog toga što je podnosioca krivične prijave napala na radnom mestu više javno tužilaštvo je odbilo kao neosnovan. Informaciju o tome, ona je dobila po zahtevu za pristup informacijama od janog značaja iako je u samom odgovoru istaknuto da je rešenje o odbijanju, zajedno sa spisima predmeta, dostavljeno osnovnom javnom tužilaštvo kako bi to tužilaštvo izvršilo dalju dostavu podnosiocu prigovora.

S druge strane, po povratku sa bolovanja direktorka protiv koje je uzbunjivanje i pokrenuto je zabranila uzbunjivačici povratak u kancelariju. U njoj sedi i njene poslove obavlja novozaposlena osoba koja je dobila povećanje koeficijenta zbog povećanog posla dok uzbunjivačica trpi mobing praznog stola tj. prema ugovoru i rešenju je vraćena na staro mesto ali ne radi poslove iz svog delokruga već u zabačenoj kancelariji i ne radi ništa osim što izbegava zamke koje joj postavlja direktorka. Osim toga, po prijavi uzbunjivačice na teren je izašla inspekcija rada koju je direktorka ugostila i koja nije konstatovala nepravilnosti jer uzbunjivačica ima sto, stolicu i kompjuter.

Robert Sepi

Tekst je nastao u okviru projekta „EU za vladavinu prava: Angažovanje građana za javni integritet na Zapadnom Balkanu i Turskoj“, koji sprovodi Transparency International uz podršku Evropske unije.

Finansira
Evropska Unija

Za sadržaj publikacije odgovara isključivo Transparentnost Srbija. Ne može se na bilo koji način smatrati da izloženi stavovi odražavaju stavove Evropske unije.